

Na základě nich lze konstatovat, že v tuto chvíli je alespoň jednou další multilaterální dohodou nebo programem chráněno více než 15 % památek světového dědictví.¹⁸

Také nedávná deklarace Mondiacult 2022¹⁹ ve svém znění uznává existenci komplexního rámce pro ochranu, zachování a podporu kultury ve všech jejích rozměrech skrze široké spektrum deklarací, doporučení a mezinárodních úmluv UNESCO. Ve svém závěrečném prohlášení z této konference se ministři kultury členských států shodli na potřebě koordinovat, posilovat a rozvíjet nástroje a mechanismy pro integrovanou analýzu, monitorování a měření kultury a jejího vlivu na udržitelný rozvoj a vyzývají k úpravě reportingu do podoby „komplexní globální zprávy o kulturních politikách, která by vycházela z informací, údajů a stávajících ukazatelů poskytnutých členskými státy“.²⁰

Na základě této výzvy lze v nejbližších měsících očekávat revizi samotné podoby a formátu periodického reportingu.²¹ Změny se dají očekávat především v důslednější orientaci na globální přístup v monitoringu památek světového dědictví, tj. v širším kontextu všech sledovaných regionů a v rámci synergie s dalšími úmluvami a programy.²² O to více bude detailní sledování stavu jednotlivých památek a jejich ochrana individuální odpovědností každého členského státu. Edukace a posilování kapacit v oblasti péče o památky světového dědictví a udržitelného rozvoje by tak měly být do budoucna jednou z priorit pro zachování kulturního a přírodního bohatství každého členského státu.

Mgr. Lucie KRÍŽOVÁ, M.A.
NPÚ, Generální ředitelství v Praze
krizova.lucie@npu.cz

■ Poznámky

18 <https://whc.unesco.org/en/synergies/#whc>

19 České znění deklarace Mondiacult 2022 dostupné z: <https://mk.gov.cz/deklarace-mondiacult>, vyhledáno 27. 4. 2024.

20 Ibidem, odst. 20.

21 První tzv. globální zpráva je očekávána v roce 2025. V tomto 1. cyklu však bude připravena z již dostupných zdrojů. Dotazník v nové podobě lze očekávat až pro 2. cyklus této globální zprávy.

22 Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, odst. 41-44. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/guidelines/>, vyhledáno 29. 5. 2024., odst. 41-44.

1

Světové dědictví v detailu plošného rozsahu na online mapách

Toto číslo je primárně věnováno dalšímu úspěchu České republiky v rozšiřování Seznamu světového dědictví (dále jen „Seznam“), kterým byl v rámci 45. zasedání Výboru pro světové dědictví (dále také jen „Výbor“) zápis kulturní krajiny Žatec a krajina žateckého chmele. Jak je však širěji známo, zasedání Výboru, na kterých je zmíněný Seznam doplňován, probíhají vždy několik dní a mají tematicky široký program. Jsou věnována jednak standardním procesům, jakými jsou zprávy o činnosti Sekretariátu i poradních organizací, projednávání stavu mnoha památek na Seznamu již zapsaných, rozvíjení společné metodologie, zobecňování poznatků z prioritních témat jako například udržitelný rozvoj, klimatické změny a typologická vyváženost Seznamu, případně návrhy úprav a zpřesnění Prováděcích směrnic k naplňování Úmluvy o ochraně světového dědictví (dále jen „Směrnice“). V posledních letech jsou však zasedání i příležitostí představovat účastníkům různé nové metodické materiály a nástroje, které obvykle vznikají k rozvoji konkrétních témat s finanční podporou některého státu. Takové doplňující akce (side-events) probíhají buď v poledních přestávkách, nebo po skončení základního programu ve večerních hodinách. Paralelně jich probíhá i několik, aby si účastníci zasedání mohli vybrat téma, které je pro ně relevantní nebo nejzajímavější.

Tak tomu bylo i v září 2023 na 45. zasedání Výboru v Rijádu. Jednou z bohatě navštívených doprovodných akcí bylo představení nové mapové kompozice s názvem *World Heritage Online Map Platform* („Online mapová platforma pro Světové dědictví“), se zkratkou WHOMP (která bude dále v textu také využita). Nový mapový portál je dostupný z hlavní stránky Centra světového dědictví,¹ což signalizuje i význam, jaký je této moderní formě zveřejnění Seznamu přikládán (obr. 1). Je správné rovnou uvést, že *World Heritage Online Map Platform* by nevznikla bez finanční podpory vládního fondu Flander (jedné z provincií Belgieckého království).²

Uživatelé různých geoportálů nebudou WHOMP pokládat za revoluční novinku, ale je potřebné připomenout, že v mezinárodním

■ Poznámky

1 *World Heritage Online Map Platform* (WHOMP), dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/wh-gis/>, vyhledáno 21. 3. 2024. Zde lze také nalézt základní informace o vzniku projektu.

2 Fond byl založen již v roce 2001 v návaznosti na obecnou smlouvu Flander s UNESCO, na jejímž základě byla finančně podpořena řada tematických programů nebo i přímá pomoc konkrétním památkám světového dědictví, zejména v Africe. Viz *Flanders at UNESCO. A long-term partnership making a difference in heritage and science for sustainable development*, Brussels 2021. Dostupné z: <https://www.unesco-vlaanderen.be/media/2770/download/Flanders%20at%20UNESCO.pdf?v=1&inline=1>, vyhledáno 21. 3. 2024.

Obr. 1. Titulní stránka World Heritage Online Map, připojená k webu Centra světového dědictví. Zdroj: World Heritage Online Map, 2024.

Obr. 2. Mapa Evropy s bodovým vyznačením polohy památek světového dědictví, v základní typologii: kulturní dědictví (žlutá), přírodní dědictví (zelená), památky smíšené (bodem s oběma barvami). Červeně památky, které jsou aktuálně na Seznamu světového dědictví v ohrožení. Zdroj: Web Centra světového dědictví, 2024.

Obr. 3. Ukázka zobrazení jedné z památek světového dědictví v České republice – Historické centrum Telče. Zdroj: World Heritage Online Map, 2024.

kontextu se jedná oproti dosavadnímu znázorňování památek světového dědictví o skutečný skokový informační posun. Dosud bylo možno na základním portálu Centra světového dědictví nahlížet na polohu světových památek výhradně v jejich bodovém zobrazení na interaktivní mapě,³ umožňující přístup na příslušné podrobnější informace o každé z nich (obr. 2). Toto zobrazení je samozřejmě velmi užitečné, neboť ukazuje „hustotu“ a typ lokalit v jednotlivých státech a regionech. Bod přitom reprezentuje jak solitérní památku, tak rozsáhlé území, takže mapa neposkytuje představu o jejich plošném rozsahu, což je však důležité například z hlediska odpovědnosti daného státu za péči, obnovu, monitoring, množství zapojených aktérů apod.

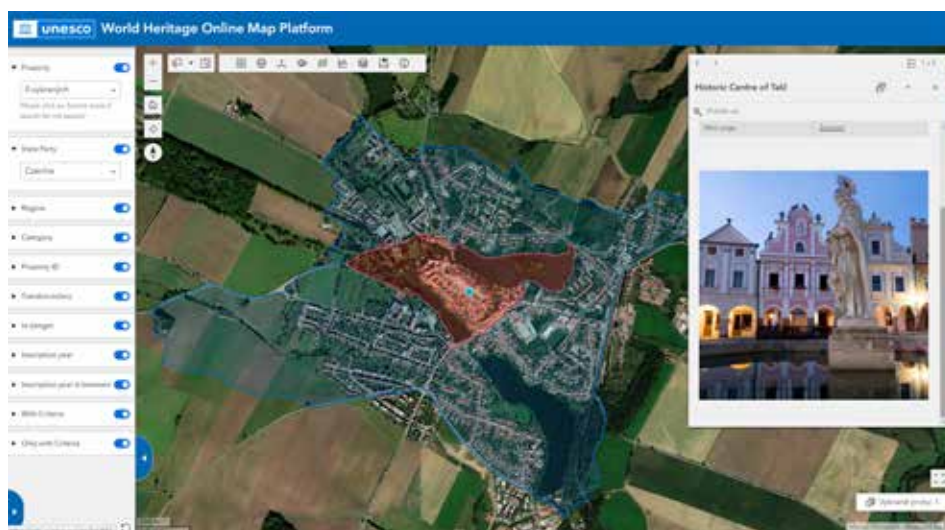
Co a proč zobrazuje nová webová aplikace z České republiky?

Princip nové aplikace je založen na tom, že do bežešvé mapy (celého světa) byly převzaty body podle mapy z úvodní stránky Centra světového dědictví (viz výše). K těmto bodům jsou postupně přiřazovány polygony hranic zapsaných památek i jejich nárazníkových zón. Proces je postupný, neboť nejdříve musejí být hranice polygonů verifikovány jako souladné s oficiálními mapami, které Výbor pro světové dědictví schválil nebo bude muset návazně nově schválit. Z České republiky jsou na nové platformě zatím zobrazeny polygony pro tyto památky světového dědictví:

- Historické centrum Českého Krumlova,
- Historické centrum Telče (obr. 3),
- Kutná Hora: Historické jádro města s kostelem sv. Barbory a katedrála Panny Marie v Sedlci,
- Zámek v Litomyšli,
- Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří,
- Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladru nad Labem,
- Slavná lázeňská města Evropy,

2

3

- Dlouhověké bukové lesy a pralesy Karpat a dalších oblastí Evropy,
- Žatec a krajina žateckého chmele.

Ostatní památky světového dědictví jsou zatím zobrazeny bodově a na plnohodnotné zobrazení hranic teprve čekají. I proto v tomto článku uvádíme kontext a metodu naplňování obsahu mapové aplikace dříve, než se zájemci do jejího detailu ponoří.

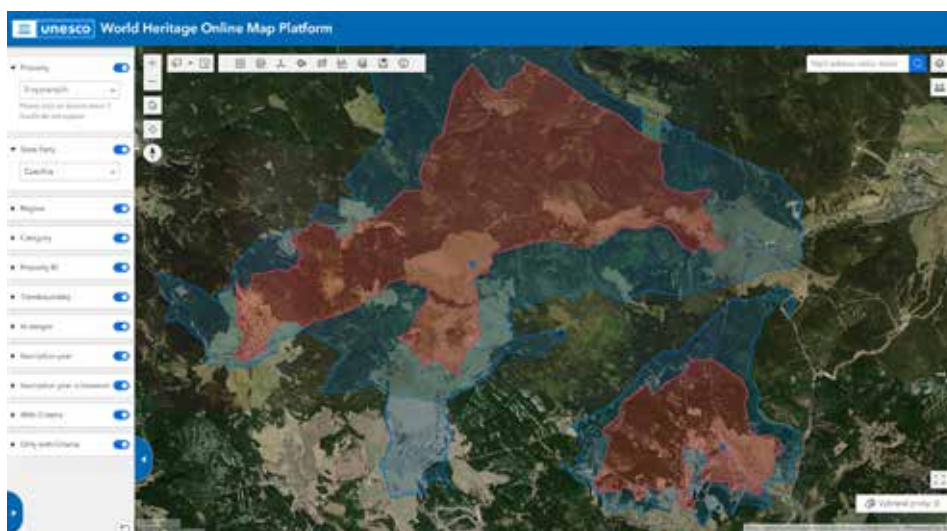
Výzva k poskytnutí digitálních hranic všech památek světového dědictví a jejich nárazníkových zón byla všem státům regionu Evropa a Severní

Amerika doručena v polovině roku 2022. Česká republika se prostřednictvím Národního památkového ústavu, který budování oborového GIS dlouhodobě věnuje pozornost a své kapacity, do projektu samozřejmě aktivně zapojila a v červnu 2022 veškeré polygony Centru světového dědictví poskytla. Po určitém informačním vakuu jsme

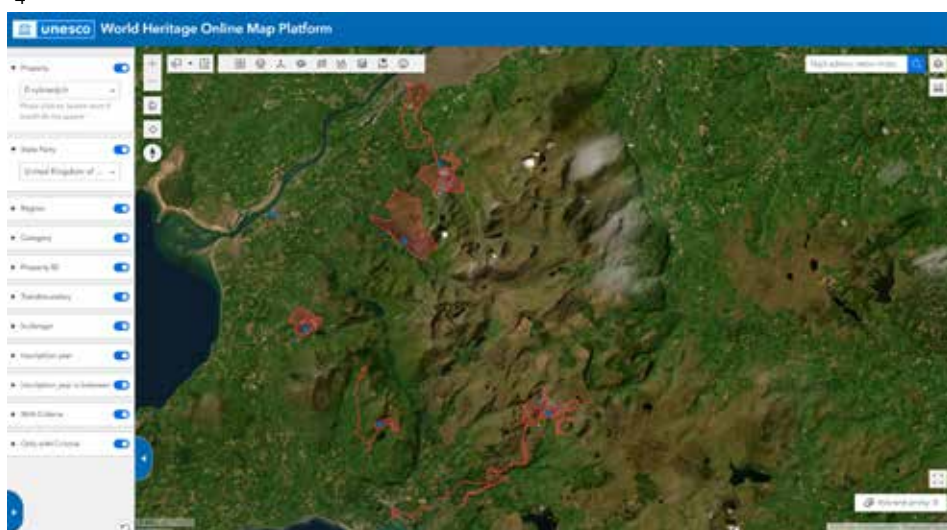
■ Poznámky

3 World Heritage List, dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list>, vyhledáno 21. 3. 2024.

4

5

na počátku roku 2023 byli vyzváni k vysvětlení několika nesrovnalostí v průběhu hranic. Polygony, které NPÚ v současnosti používá v rámci zobrazení hranic v aplikaci Geoportál NPÚ, byly vyneseny nad aktuálními vektorovými katastrálními mapami ČUZaK. Kolektiv WHOMP porovnával dodávané mapy s mapami schválenými Výborem, často ještě z původních nominačních dokumentů, které vznikaly většinou v 90. letech 20. století nad rastrovými podkladovými mapami, dokonce ne vždy v detailu katastrální mapy. Současné vektorové katastrální mapy jsou ovšem mnohem přesnější, takže se se staršími zákresy v detailu často nekryjí.

V období od ledna do dubna 2023 vedl NPÚ s autory platformy komunikaci směřující k vysvětlení některých nejasností k průběhu uvedených hranic, přičemž na některé dotazy nepřišla jednoznačná odpověď. I proto bylo představení nové webové aplikace pro naši delegaci v rámci

již zmíněného 45. zasedání Výboru zajímavé. Na úvodní prezentaci bylo sděleno, že region Evropa a Severní Amerika byl zvolen jako pilotní, protože se předpokládaly i nejpokročilejší připravené podklady v GIS. Nicméně proces odkryl mnohá úskalí související s různými souřadnými systémy a problematika „nepřesností linií“, kterou řeší NPÚ, se týká většiny států.

Ani přes dosavadní aktivní komunikaci s podrobným vysvětlením a zasláním nejaktuálnějších map ke každé dotčené památce nejsou všechny naše hranice shledány jako dostatečně kompatibilní s podkladovou mapou, kterou zvolil tým WH, a v procesu kontroly byly zjištěny i některé věcné rozdíly průběhu hranic. O optimální postup dořešení se zástupce NPÚ zajímal jak hned po prezentaci, tak návaznou komunikací včetně osobní schůzky s pracovníky Centra světového dědictví.⁴ Z konzultací vyplynulo, že i pro relativně drobné odchylky, z hlediska celé plochy

Obr. 4. Dvě části rozsáhlé památky světového dědictví Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří: Hornická krajina Abertamy – Boží Dar – Horní Blatná v náhorních polohách a jižněji položená Hornická krajina Jáchymov. Zdroj: World Heritage Online Map, 2024.

Obr. 5. Krajina břidlice v severozápadním Walesu složená z celkem šesti různě velkých součástí. Zdroj: World Heritage Online Map, 2024.

památek marginální, musíme pro dotčené lokality nyní projít určitými verifikačními procesy, které jsou dvojího druhu. Zcela drobné odchylky mohou být schváleny bez posouzení poradními organizacemi v procesu „vyjasnění hranic“ (*boundaries clarification*) a poté potvrzeny rozhodnutím Výboru, který toto „vyjasnění“ nejspíše oficiálně „vezme na vědomí“. Pokud bude požadované zpřesnění hranice (tedy sladění se zobrazením na národní úrovni) pokládáno za závažnější, je zapotřebí aplikovat proces pro „drobnou změnu hranic“ (*minor boundary modification*) podle článků 163–164 Prováděcích směrnic,⁵ který obsahuje i zapojení poradních organizací Výboru. To může proces prodloužit, ale lze předpokládat, že budeme schopni naplnit i takové požadavky a postupně bude možno na nové WHOMP platformě zobrazit i zbylé památky světového dědictví ČR.

Hned v únoru 2024 byly Centru světového dědictví zaslány přesné mapy s vysvětlením důvodu dílčích nepřesností (pouze) pro hranice nárazníkových zón pro pět lokalit, kdy NPÚ žádá o potvrzení pouze na základě „vyjasnění“.⁶ Pro jednu lokalitu, kde se dlouhodobě nedorozumělý rozdíl týkal přímo hranice světového dědictví, byl podán návrh na drobnou úpra-

■ Poznámky

4 Byla k tomu využita účast NPÚ na workshopu uzavíracím 3. cyklus periodického reportingu v prosinci 2023. K tomu viz Lucie Křížová, *Sledování stavu památek světového dědictví na území České republiky* v tomto čísle, s. 97–100.

5 *World Heritage Centre: The Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention*, dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/guidelines/>, vyhledáno 21. 3. 2024.

6 Dokumentace byla prostřednictvím MK zaslána pro tyto lokality: Historické centrum Prahy, Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci, Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči, Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře a Vila Tugendhat.

Obr. 6. Doly v Rammelsbergu, historické město Goslar a systém managementu vody v horním Harzu – světové dědictví kombinující historické město a velký důl se složitou strukturou liniových děl a vodních nádrží v západní části pohoří Harz. Zdroj: World Heritage Online Map, 2024.

vu hranic.⁷ Zároveň NPÚ připravil po dohodě s Ministerstvem kultury návrh na dílčí úpravy hranice památkové rezervace v Holašovicích a krajinné památkové zóny Lednicko-valtický areál, jež by měly předcházet na vnitrostátní úrovni, a tato skutečnost byla rovněž Centru světového dědictví sdělena.

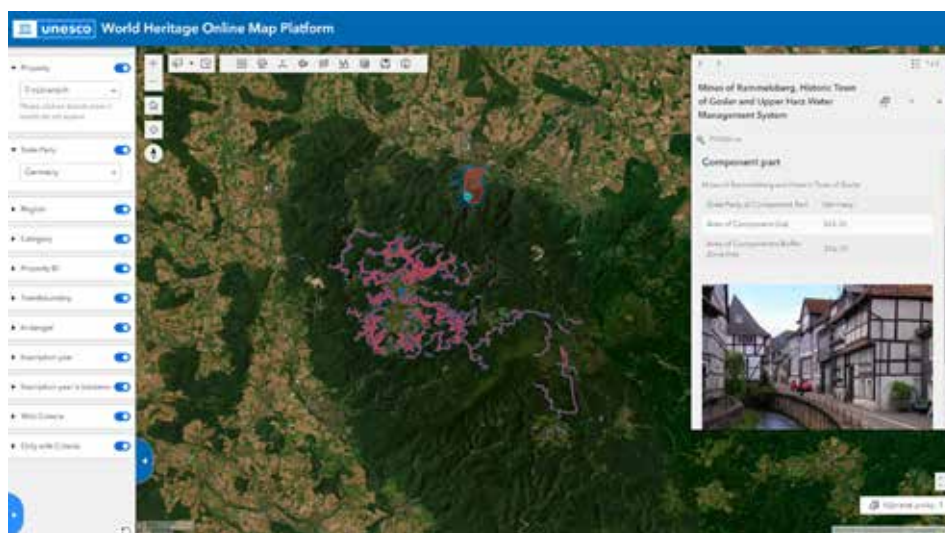
Jak jsou na tom další státy našeho regionu a co všechno nové zobrazení poskytuje?

Lze spekulovat, že i další státy regionu Evropa a Severní Amerika, u nichž je zatím světové dědictví zobrazeno pouze bodově, budou řešit podobné otázky dílčích nesouladů jako v našem případě. Při prohlížení nově zpřístupněné on-line mapy můžeme dokonce konstatovat, že i přes výše popsané deficity patří Česká republika k nejpokročilejším.⁸ Ani tak vyspělé státy s vysokým počtem položek světového dědictví jako Francie, Španělsko či Itálie nemají zatím kulturní dědictví znázorněné v polygonech v celém rozsahu.

Je jen logické, že aplikace WHOMP bez problémů přebírá hranice pro „mladší světové památky“, jejichž nominační dokumentace byly již v prostředí GIS vytvářeny. Mezi ně z „našich“ patří shodou okolností většina součástí mezinárodních sérií (viz výše) a také dosud poslední zapsaná památka – Žatec a krajina žateckého chmele.

Cílem není na tomto místě vyhodnotit, jak technicky vyspělý nový nástroj WHOMP je nebo zda jeho tvůrci zvládli všechny vyhledávací příležitosti perfektně. Lze očekávat, že s postupným řešením detailů a komunikací k jednotlivým zatím neschváleným hranicím památek se budou ještě některé vlastnosti zkvalitňovat. I přes množství dosud stále jen bodově zobrazených památek je nutno funkcionalitu nového nástroje ocenit pozitivně (a litovat, že něco podobného nebylo k dispozici i dříve). Pozvánkou do zcela nového rozměru „prohlížení“ světového dědictví budiž několik výřezů map připojených k článku jako ilustrace a k jejich výběru uvedme ještě pár komentářů.

Možnost vidět hranice je samozřejmě velmi výhodná i k porovnání metody práce, resp. vymezení a návazného schválení hranice. Mezi velmi zajímavé z tohoto pohledu patří například kulturní krajiny. Z povahy věci lze předpokládat, že taková památka světového dědictví je jedním spojitým územím. Takto byla v případě České republiky v jediném obrysu hranice úspěšně no-

6

minována jak Lednicko-valtická kulturní krajina, tak Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem. Již v době přípravy sasko-české nominace Hornický region Krušnohoří (nakonec 22 komponent různého rozsahu) panovala obava, zda je vůbec pro kulturní krajinu průchodné sériové pojetí, kdy jsou od sebe jednotlivé komponenty i desítky kilometrů vzdálené (obr. 4). Právě možnost prohlédnout si typologicky podobné památky ukazuje, že světové dědictví v Krušnohoří si složitostí i jistou územní fragmentací nijak nezadá například s Krajinou břidlice v severozápadním Walesu zapsanou na Seznam v roce 2021 (obr. 5).¹⁰ U této těžební krajiny také zdaleka nejde o spojitě území, ale výběr těch nejzajímavějších autentických částí, kde většinou těžba již neprobíhá, ale dochovaly se zde cenné památky na toto období, které Walesu přineslo velký význam. Z hlediska spojitosti ploch, resp. z hlediska zákresu hranic je ještě fragmentovanější další dědictví spojené s těžbou, jímž je od roku 2010 komplexní lokalita akcentující systém využívání vody pro těžební aktivity v pohoří Harz, o kterou byla rozšířena někdejší lokalita Goslar a rudný důl Rammelsberg, zapsané na Seznam již v roce 1992 (obr. 6).¹¹

Kolektiv WHOMP také vyřešil, jak zobrazit překryvy více témat v jednom místě. K dobrým příkladům takových situací patří světové dědictví na území Vídně, kde přímo v území světového dědictví Historické centrum Vídně leží i několik součástí série se složitým názvem: Hranice Říše římské – Podunajský Limes (západní segment, obr. 7).¹² Zobrazení hranic ale ukazuje i překvapivé situace lokalit, které nemají žádnou nárazníkovou zónu, a to i u poměrně úzkých liniových

struktur, jakými jsou například hradby města Conwy, vážící se ke stejnojmennému hradu, což je jedna ze čtyř součástí série v severozápadním Walesu s názvem Hradby a městské hradby krále Edwarda I. v Gwyneddu (obr. 8).¹³

■ Poznámky

7 Jde o Zahrady a zámek v Kroměříži, kde od doby zápisu byla rozšířena NKP o prostor před zámkem, a naopak do nominace byl nepřesně zakreslen drobný pozemek na severu, který byl již v meziválečném období od zahrad oddělený a není chráněn jako její součást, ale rovněž leží v památkové rezervaci.

8 Takto se ostatně vyjádřil i jeden z tvůrců mapové aplikace, kterého naše delegace v Rijádu hned oslovila s dotazy, jak deficity napravit.

9 World Heritage Centre, the List: Erzgebirge/Krušnohoří Mining Region, dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/1478>, vyhledáno 21. 3. 2024.

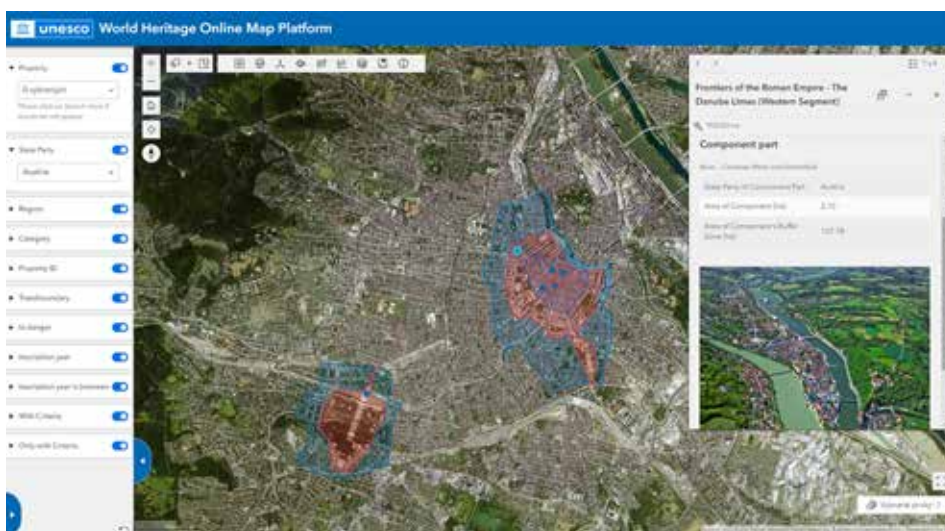
10 World Heritage Centre, the List: The Slate Landscape of Northwest Wales, dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/1633>, vyhledáno 21. 3. 2024.

11 World Heritage Centre, the List: Mines of Rammelsberg, Historic Town of Goslar and Upper Harz Water Management System, dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/623>, vyhledáno 21. 3. 2024.

12 World Heritage Centre, the List: Historic Centre of Vienna, dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/1033>; – World Heritage Centre, the List: Frontiers of the Roman Empire – The Danube Limes (Western Segment), dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/1608>, vyhledáno 21. 3. 2024.

13 World Heritage Centre, the List: Castles and Town Walls of King Edward in Gwynedd, dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/374>, vyhledáno 21. 3. 2024.

7

8

V rámci aplikace je také možné využívat další nástroje, jako je vynášení souřadnic konkrétního místa, zobrazení nadmořské výšky či určování vzdáleností mezi dvěma zvolenými body. I zde se dá očekávat postupné doplňování a zlepšování nabízených nástrojů. Samozřejmě se stala integrace s dosavadní hlavní částí – databází portálu Centra světového dědictví, na kterém jsou již několik desetiletí informace o světovém dědictví shromažďovány. Veškeré body, které jsou na mapě zobrazeny, jsou proklikem propojeny přímo se všemi informacemi k dotčené památce.

Nová platforma přitom ale nemá být jen zobrazením rozsahu památek světového dědictví. Struktura integrovaných dat má být základem pro mnohem širší využití. Tyto cíle jsou podle webu, který novou aplikaci uvádí,¹⁴ následující:

- Posílit ochranu výjimečné světové hodnoty památek světového dědictví a možnosti zlepšení monitorování stavu jejího zachování tím, že je všem smluvním státům Úmluvy poskytnut on-line geografický informační systém.
- Zlepšit kvalitu a vzájemnou konzistenci mapového zobrazení světového dědictví a zejména usnadnit přístup ke geografickým datům světového dědictví a jejich analýzu a současně rozvíjet odpovídající systémy řízení.
- Usnadnit plánování a přípravu přesnějšího a komplexnějšího hodnocení případných dopadů různých záměrů na kulturní a/nebo přírodní dědictví a na životní prostředí obecně; podobně by mělo být snazší formulovat další relevantní dokumenty, pokud budou založeny na dostupných a přesných mapách hranic

Obr. 7. Širší centrum Vídně: západně světové dědictví Palác a zahrady Schönbrunn; ve vzdálenosti cca 8 km východním směrem další položka Seznamu světového dědictví – Historické centrum Vídně, v jehož ploše zároveň leží 5 drobných součástí rozsáhlé série Podunajské hranice říše římské. Zdroj: World Heritage Online Map, 2024.

Obr. 8. Hradby města Conwy, vážící se na stejnojmenný hrad, což je jednou ze čtyř součástí série v severozápadním Walesu s názvem Hradby a městské hradby krále Eduarda I. v Gwyneddu. Zdroj: World Heritage Online Map, 2024.

památek světového dědictví a jejich nárazníkových zón.

- Platforma by měla zároveň pomoci investorům (včetně soukromého sektoru) lépe poznat hranice ochrany světového dědictví a lépe je vést při zvažování a koncipování jejich projektů, které se nacházejí v území světového dědictví nebo v jeho blízkosti. Takový nástroj je aktuálně přímo relevantní pro naplňování závazků pro *No-Go principy* nebo pro projekty, které mají využít větrnou energii.¹⁵

Afrika jako další region k zobrazení hranic světového dědictví

Při prezentaci v rámci zasedání v Rijádu bylo sděleno, že dalším regionem, který chce nyní celý tým metodicky podpořit, je Afrika, a proto se na závěr u tohoto regionu zastavme.

Region Afrika je mezi prioritami UNESCO obecně, a to nejen pro podporu prezentace výjimečně cenných kulturních a přírodních památek a území.¹⁶ Právě na příkladu projektu WHOMP lze ilustrovat další záměr tomuto regionu pomoci a potvrdit, že naplňování Úmluvy zdaleka nespočívá pouze v předkládání vlastních nových nominací, ale například v duchu článků 6 a 22 Úmluvy o ochraně světového dědictví i v aktivní mezinárodní spolupráci, jež může mít

■ Poznámky

14 Volnější překlad cílů Platformy podle stránky <https://whc.unesco.org/en/wh-gis/> (pozn. 1) připravila autorka článku.

15 World Heritage Centre: *Corporate sector and the World Heritage 'no-go' commitment*, dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/no-go-commitment/>, vyhledáno 21. 3. 2024. Základní informace k no-go otázkám viz Věra Kučová, K půlstoletí přijetí Úmluvy o ochraně světového dědictví, *Zprávy památkové péče* LXXXII, 2022, č. 2, s. 127–148.

16 Více k tomu UNESCO: *Priority Africa*, dostupné z: <https://www.unesco.org/en/africa>, vyhledáno 21. 3. 2024.

nejen finanční, ale právě i odborný, technický a další rozměr. Africké státy málokdy disponují technikou a odborníky, kteří by mohli nastavené novinky ihned aplikovat. Počítá se proto s tím, že kolektiv WHOMP bude zkušenosti z pilotního plnění dat pro Evropu a Severní Ameriku využívat v komunikaci se státy a odborníky z Afriky.

Zařazení Afriky do projektu přesnějšího mapování, resp. digitálního zobrazení hranic světového dědictví je přitom pro světové společenství skutečně velkou výzvou. Při prezentaci bylo zmíněno, že v některých státech prakticky nejsou k dispozici žádné mapy a jejich zajišťování naráží i na nedůvěru místního obyvatelstva. Pro naše prostředí se může zdát nepochopitelné, že některé památky afrického regionu dodnes nemají na webu vystavenou mapu žádnou, některé (pouze či alespoň) schéma na mapě velkého měřítka. To platí zejména pro ty, které byly na Seznam zapsány před rokem 2005. Z těch nejznámějších bez dosud dostupné mapové přílohy jmenujme pozůstatky pevností a hradů z 15.–18. století podél pobřeží Ghany, zapsané v roce 1979,¹⁷ pozůstatky starověkého města Aksum v severní Etiopii, které byly na Seznam zapsány v roce 1980,¹⁸ nebo lokalitu s dochovanými reliktami starobylého města Velké Zimbabwe, významného obchodního centra zapsaného na Seznam v roce 1986.¹⁹

Právě při velké změně nominačního formátu v Prováděcích směrnicích²⁰ se významně zpřesňovaly podmínky toho, co má dokumentace obsahovat, a mapy jsou v těchto požadavcích výrazně tematizovány. Afrika jako kontinent má z hlediska statistik světového dědictví (bez severních států, patřících v rámci agendy UNESCO do regionu zemí arabských) celkem 103 památek (z nichž hned sedm má povahu mezinárodní) v 36 státech. Další 11 signatářských států regionu přitom dosud na Seznamu nemá žádnou položku (stav březen 2024).

Závěrem

Ambiciózní projekt kolektivu WHOMP s cílem zobrazit přesné hranice v detailu parcel na celém světě, jak to bylo pilotně zkoušeno v Evropě a Severní Americe, se může zdát na dlouhé roky nedostižný. V podobném duchu se také otevřeně vyjádřili zástupci kolektivu tvůrců platformy prezentující projekt v Rijádu. Jak jinak ale vyjádřit myšlenku sdílení odpovědnosti za společné světové dědictví než poskytováním a sdílením know-how, finanční podpory i odborné kapacity vyspělých států těm méně rozvinutým?

Evropa dostala příležitost představit užitečnost zobrazení hranic jako první. Zároveň má zřejmě relativně dostatek času doladit přesné hranice ve společném prostředí pro „svoje pa-

mátky“ právě na pozadí zcela pionýrského cíle týmu WHOMP, který se aktuálně věnuje regionu Afriky a bude pokračovat v dalších regionech. Věřme, že i České republice se podaří postupně zobrazení světového dědictví z národního, již vypracizovaného prostředí do bezesvé celosvětové mapy úspěšně uplatnit.

Ing. arch. Věra KUČOVÁ
NPÚ, Generální ředitelství v Praze
kucova.vera@npu.cz

21. generální shromáždění a vědecké sympozium ICOMOS v Sydney v září 2023

Ve dnech 31. srpna až 9. září 2023 se v australském velkoměstě Sydney uskutečnilo Dvacáté první generální shromáždění a vědecké sympozium Mezinárodní rady památek a sídel (ICOMOS).¹ Následující text přiblíží průběh a výstupy tohoto klíčového setkání představitelů mezinárodní památkářské komunity. Na faktografickou část naváže v druhé polovině příspěvku několik osobních komentářů ze strany autora, který se zúčastnil institucionálních jednání v pozici viceprezidenta Českého národního komitétu ICOMOS, dále zasedání některých výborů, jejichž je členem, a rovněž přednáškového sympozia coby jediný reprezentant české akademické sféry (Univerzita Palackého v Olomouci).

21. generální shromáždění a vědecké sympozium ICOMOS – průběh a závěry

Generální shromáždění ICOMOS se konají jednou za tři roky.² Jejich účel je dvojí, organizačně-politický a vědecký. První aspekt zahrnuje volbu nového vedení, projednání předložených rezolucí a zpráv a hlasování o jejich přijetí, vzáběru od doktrinních dokumentů památkové péče po rekapitulaci aktivit předchozího období a účetní uzavěrku. Stanoví se také rámcový plán činnosti na další tři roky. V druhé linii jde o setkání odborníků ze sféry památkové péče, zpravidla členů ICOMOS, ale nikoli výlučně. Vědecká sympozia jsou otevřena všem zájemcům a nabízejí několikadenní maraton přednášek, panelových diskusí a workshopů reflektujících centrální stanovené téma, jímž v roce 2023 bylo *Heritage Changes: Resilience – Responsibility – Rights – Relationships* (tj. *Měnící se dědictví: odolnost – odpovědnost – práva – vztahy*). Organizace trienálních generálních shromáždění, stejně jako organizace „malých“ výročních

■ Poznámky

17 World Heritage Centre, *the List: Forts and Castles, Volta, Greater Accra, Central and Western Regions*, dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/34>, vyhledáno 21. 3. 2024.

18 World Heritage Centre, *the List: Aksum*, dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/15>, vyhledáno 21. 3. 2024.

19 World Heritage Centre, *the List: Great Zimbabwe National Monument*, dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/364/>, vyhledáno 21. 3. 2024.

20 Článek 132 Prováděcích směrnic uvádí, že nominována má být taková památka, která je jasně identifikovaná, dále hovoří o mapách s co nejpřesnějším vyznačením hranice a optimálně i hranice nárazníkové zóny. Detailněji pak specifikuje optimální podkladové mapy Příloha 5 těchto směrnic, v níž se zároveň hovoří i o vazbě do prostředí GIS, viz pozn. 5.

■ Poznámky

1 ICOMOS 21st General Assembly and Scientific Symposium, dostupné z: <https://icomosga2023.org/>, vyhledáno 9. 2. 2024.

2 K historii a cílům ICOMOS viz Josef Štulc, 50 let od založení ICOMOS, *Zprávy památkové péče* LXXV, 2015, č. 4, s. 388–392. – Vlastimil Vinter, Čtyřicet let od založení ICOMOS, *Zprávy památkové péče* LXV, 2005, č. 5, s. 445–446. – Josef Štulc, ICOMOS v současnosti, *Zprávy památkové péče* LXV, 2005, č. 5, s. 446–447.